

Nr 25.

Ankom till riksdagens kansli den 6 april 1945 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 15 december 1939 (nr 856) om utbetalande av krigsrisk ersättning till sjömän, dels ock en i ämnet väckt motion.

Genom en den 23 februari 1945 dagtecknad proposition, nr 92, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

angående utsträckt tillämpning av lagen den 15 december 1939 (nr 856) om utbetalande av krigsrisk ersättning till sjömän.

Härigenom förordnas, att lagen den 15 december 1939 om utbetalande av krigsrisk ersättning till sjömän¹ skall gälla krigsrisk ersättning som belöper å tiden till och med den 30 juni 1946.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehåft en i anledning av densamma inom andra kammaren väckt motion, nr 485 av herr *Dahlgren m. fl.*, vari hemställts, att propositionen måtte avslås.

Beträffande de skäl, som utöver vad nedan anföres åberopats till stöd för lagförslaget, ävensom i fråga om de skäl motionärerna anfört för sitt yrkande får utskottet hänvisa till propositionen och motionen.

I lagen den 15 december 1939 (nr 856) om utbetalande av krigsrisk ersättning till sjömän stadgas, att krigsrisk ersättning skall, i den mån Konungen därom förordnar, av redaren insättas hos postsparbanken för den ersättningsberättigades räkning. Enligt lagen äger Konungen förordna, att av krigsrisk ersättning, som skall insättas hos postsparbanken, högst hälften skall under villkor som Konungen bestämmer indestå viss tid, ej över två år.

¹ Jfr SFS 1944: 113.

Lagen gällde ursprungligen krigsrisk ersättning som belöpte å tiden till och med den 31 mars 1941. Sedermera har lagens tillämplighet successivt utsträckt, först genom lagen den 14 mars 1941 (nr 143) att avse krigsrisk ersättning som belöpte å tiden till och med den 30 juni 1942 och därefter genom lagarna den 30 juni 1942 (nr 528), den 30 juni 1943 (nr 463) och den 24 mars 1944 (nr 113) att avse sådan ersättning som belöper å tiden till och med den 30 juni 1945.

Genom kungörelse den 15 december 1939 (nr 857) ha föreskrifter meddelats angående lagens tillämpning. Även för dessa föreskrifter har giltighetstiden utsträckt i den omfattning som nyss angivits.

I kungörelsens 1 § meddelas bestämmelser om insättning av krigsrisk ersättning hos postsparbanken. Dessa bestämmelser gälla endast krigsrisk ersättning till befälhavare och besättning på svenskt handelsfartyg om minst 80 registertons nettodräktighet. Enligt bestämmelsernas ursprungliga lydelse föreskrevs, att om krigsrisk ersättning för en och samma kalendermånad — efter avdrag för hyresavgift — uppginge till mer än 50 kronor, överskjutande belopp, på visst sätt avrundat, skulle av redaren insättas hos postsparbanken för den ersättningsberättigades räkning. Den nu återgivna paragrafen har ändrats genom kungörelser den 14 mars 1941 (nr 153) och den 19 juli samma år (nr 661). Båda ändringarna inneburo uppmjukningar av insättningstvånget. Enligt paragrafens nuvarande lydelse är det fria månatliga beloppet av krigsrisk ersättning utöver hyran höjt till 150 kronor. Där sjömannen så begär, skall från insättning undantagas ytterligare högst 100 kronor, om och i den mån motsvarande belopp av hyran skall på grund av dragsedel utbetalas till person här i riket eller insättas i svensk bank.

Enligt 6 § i kungörelsens ursprungliga lydelse skulle av belopp, som insattes hos postsparbanken, hälften regelmässigt inestå intill dess två år förflutit från insättningsdagen. Denna paragraf upphävdes genom kungörelse den 15 mars 1940 (nr 149). Därefter ha sålunda sjömännen varit berättigade att omedelbart lyfta hela beloppet av den krigsrisk ersättning som insatts hos postsparbanken.

I 7 § av kungörelsen stadgades ursprungligen, att postsparbanken allenast såframt synnerliga skäl förelåge finge avsända medel, som enligt kungörelsen insatts hos banken, till plats utom riket. Genom kungörelse den 30 juni 1943 (nr 464) uppmjukades detta stadgande så att för medlens avsändande till plats utom riket numera endast erfordras skälig anledning (ej synnerliga skäl). I fråga om översändande av medel till plats, där sjömannen har sitt hemvist, gäller överhuvud ej någon inskränkning.

Enligt 14 § i kungörelsen må framställning göras hos Konungen om undantag från vad som stadgats i 1 §, när särskilda skäl därtill äro. I fråga om den som har hemvist utom riket må enligt 3 § befälhavaren medgiva undantag från vad i 1 § stadgas, såframt det finnes kunna ske utan menlig inverkan på förhållandena ombord.

Föredragande departementschefen, statsrådet Bergquist, har i propositionen anfört följande:

»De skäl, som föranlett tillkomsten av ifrågavarande lagstiftning, torde alltjämt vara för handen. Anledning till ändring i lagstiftningen synes icke föreligga. Lagen torde därför böra utsträckas att gälla jämväl krigsriskersättning, som belöper på tiden den 1 juli 1945—den 30 juni 1946. Därest under denna tid väsentligt ändrade förhållanden inträda, torde Kungl. Maj:t böra taga under övervägande huruvida förordnande enligt lagen alltjämt bör gälla.»

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

1939 års lag om utbetalande av krigsriskersättning till sjömän, vilken för närvarande gäller i fråga om dylik ersättning för tiden till och med den 30 juni 1945, har varit till stor fördel för sjömännen. De skäl av företrädesvis social natur, som åberopats för lagen vid dess tillkomst, torde alltjämt vara för handen. Med den utformning tillämpningsföreskrifterna — efter verkställda uppmjukningar — numera ha, torde lagstiftningen icke förorsaka sjömännen några olägenheter. En lagstiftning av ifrågavarande innehåll synes sålunda alltjämt böra bibehållas. Utskottet får därför tillstyrka, att lagen såsom Kungl. Maj:t föreslagit utsträcker till att gälla krigsriskersättning som belöper å tiden till och med den 30 juni 1946.

Utskottet.

På grund av vad nu anförts får utskottet hemställa,

- A. att riksdagen måtte bifalla propositionen nr 92; samt
- B. att motionen II: 485 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 april 1945.

På andra lagutskottets vägnar:

ÅKE HOLMBÄCK.

Vid ärendets behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Holmbäck, Forslund, Olof Carlsson, Hage, Carl Eric Ericsson*, Hallagård, Hagman* och Uhlén;

från andra kammaren: fröken Andersson, herrar Pettersson i Hällbacken, Ryberg*, Nilson i Eskilstuna, Larsson i Östersund, Andersson i Eskilstuna*, Lundberg i Uppsala och Andersson i Alfredshem.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.